

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Основи підприємницької діяльності <i>нормативний</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023-2024/ 1 семестр
Викладач	Намлієва Н.В.
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/namliyeva-nataliya-vasylivna/
Контактний тел.	0674507103
E-mail:	nnamlieva5@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5145
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Дисципліна забезпечує формування у здобувачів освіти здатностей ухвалювати рішення із застосуванням отриманих знань по започаткуванню, впровадженню та припиненню підприємницької діяльності. Вона базується на емпіричних та теоретичних знаннях фундаментальних та професійно-практичних технологічних знаннях в широких контекстах, розумінні принципів, методів, процесів життєдіяльності людини і підприємства.

Предметом навчальної дисципліни «Основи підприємницької діяльності» є вивчення методів і підходів до організації підприємницької діяльності та чинників, що впливають на її розвиток.

Англійський економіст Річард Кантільон – дослідник феномену підприємництва, підприємцями назвав людей, що на свій страх і ризик прямують до ринкового обміну з метою отримання прибутку. Звичайно це мета кожного підприємця, але сьогоднішня привносить зміни в наше життя і поряд із прибутком стають такі стимули, як самоствердження особистості, розвиток особистісного потенціалу, пошук свого місця у соціумі, знаходження рішень для покращення соціальних, культурних, екологічних аспектів життя, результатом чого є соціальна віддача.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи підприємницької діяльності» є формування системи теоретичних знань та практичних навичок у сфері підприємництва, оволодіння механізмом організації власної справи студентами напряму «Менеджмент».

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Програмні компетентності	
<i>Загальні компетентності</i>	
ЗК	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
<i>Спеціальні компетентності</i>	
СК1	критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
СК3	здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
СК5	здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.
СК10	здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків
СК13	здатність оцінювати наслідки бойових дій та впливу воєнного стану для

підприємницької діяльності та пропонувати відповідні економічні та управлінські рішення щодо їхньої мінімізації/елімінації.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	
ПРН1	Використовувати базові знання з підприємницької діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
ПРН2	Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
ПРН5	Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємницької діяльності.
ПРН7	Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.
ПРН12	Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
ПРН 13	Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
ПРН15	Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.
ПРН16	Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.
ПРН17	Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.
ПРН20	Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	16	24	80

6. ПОЛІТИКА

Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять згідно розкладу, не спізнюватись, а також самостійну роботу. Здобувач зобов'язаний працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над завданнями не припустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1. СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові засади здійснення підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності та їх характеристика</i>						
12	Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	Лекція (2год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (8год.)	Рекомендована література: 1,2,3,14,16,17, 19			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні		Рекомендована література: 1,2,3,14,16,17,			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

			19			контроль)
12	Тема 3. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності	Лекція (2год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (8год.)	Рекомендована література: 1,2,3,11,12,15, 19,21			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Тема 4. Виробнича підприємницька діяльність		Рекомендована література: 1,2,3,10,13,14, 18, 22			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
11	Тема 5. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва	Лекція (1год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (8год.)	Рекомендована література: 1,2,5,11,16,18, 19,21,25			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Тема 6. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг		Рекомендована література: 1,2,5,11,16,18, 19,21,25			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
11	Тема 7. Підприємництво у сфері страхування	Лекція (1год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (8год.)	Рекомендована література: 1,2,3,10,12,16, 18,20,23			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Тема 8. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг		Рекомендована література: 1,2,3,10,12,16, 18,20,23			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
12	Тема 9. Мале підприємництво в Україні	Лекція (2год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (8год.)	Рекомендована література: 1,4,6,15,18,19,			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

			20,21,22,29			контроль)
	Тема 10. Міжнародне підприємництво		Рекомендована література: 1,4,6,15,18,19, 20,21,22,29			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
<i>Змістовий модуль 2. Управління та регулювання підприємницької діяльності</i>						
12	Тема 11. Менеджмент в підприємницькій діяльності	Лекція (2год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (8год.)	Рекомендована література: 1,2,3,14,16,17, 19, 20,21,22			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
	Тема 12. Маркетинг в підприємницькій діяльності		Рекомендована література: 1,2,3,14,16,17, 19, 20,21,22			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
7	Тема 13. Механізм створення власної справи	Лекція (1год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (4год.)	Рекомендована література: 1,2,3,9,11,16, 18, 20,22,24			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
7	Тема 14. Планування підприємницької діяльності	Лекція (1год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (4год.)	Рекомендована література: 1,2,3,9,11,16, 18, 20,22,24			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
20	Тема 15. Фінансування підприємницької діяльності	Лекція (2год.) Практичне заняття (6год.) Самостійна робота (12год.)	Рекомендована література: 1,2,3,6,9,13, 16,15,19,20,24			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

	Тема 16. Оподаткування підприємницької діяльності		Рекомендована література: 1,2,3,6,9,13, 16,15,19,20,24			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
	Тема 17. Підприємницький ризик та управління ним		Рекомендована література: 1,2,3,6,9,13, 16,15,19,20,24			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 18. Державне регулювання підприємницької діяльності	Лекція (2год.) Практичне заняття (2год.) Самостійна робота (12год.)	Рекомендована література: 2,4,6,11,13, 17,18,19,20,27			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
	Тема 19. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві		Рекомендована література: 2,4,6,11,13, 17,18,19,20,27			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
	Тема 20. Етика і культура підприємницької діяльності		Рекомендована література: 2,4,6,11,13, 17,18,19,20,27			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2. СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

№пп	Тема лекції	Зміст лекції
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові засади здійснення підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності та їх характеристика</i>		
1.	Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	Частина 1. 1. Історія розвитку підприємництва. 2. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві. 3. Теорії та концепції підприємництва.

		<p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі. 2. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. 3. Державна реєстрація підприємницької діяльності. 4. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування.
2.	<p>Тема 3. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності</p> <p>Тема 4. Виробнича підприємницька діяльність</p>	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. 2. Види та об'єднання підприємств, їх характеристика. 3. Господарські товариства. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змістова характеристика виробничого підприємництва. 2. Виробничий процес та виробничий цикл підприємства. 3. Інноваційне підприємництво.
3.	<p>Тема 5. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва</p> <p>Тема 6. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг</p> <p>Тема 7. Підприємництво у сфері страхування</p> <p>Тема 8. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг</p>	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та принципи торговельного підприємництва та посередництва. 2. Методи та критерії вибору видів підприємницької діяльності в сфері торгівлі. 3. Специфіка підприємництва щодо здійснення торгівлі окремими товарами. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика підприємництва у сфері надання кредитно-фінансових послуг. 2. Діяльність банків як основних фінансових посередників. 3. Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ. <p>Частина 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та передумови здійснення підприємництва в сфері страхування. 2. Організаційно-правові форми суб'єктів підприємництва в сфері страхування. 3. Особливості створення суб'єктів підприємницької діяльності в сфері страхування. <p>Частина 4.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та види консалтингових послуг. 2. Суб'єкти підприємництва у сфері надання консалтингових послуг. 3. Організація підприємницької діяльності у сфері консалтингу.

4.	Тема 9. Мале підприємництво в Україні Тема 10. Міжнародне підприємництво	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність малого підприємництва. 2. Функції та особливості малого підприємництва. 3. Розвиток малого підприємництва в Україні. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та характеристика міжнародного підприємництва. 2. Розвиток та форми міжнародної підприємницької діяльності. 3. Глобалізація міжнародного бізнесу.
Змістовий модуль 2. Управління та регулювання підприємницької діяльності		
5.	Тема 11. Менеджмент в підприємницькій діяльності Тема 12. Маркетинг в підприємницькій діяльності	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та роль менеджменту у підприємницькій діяльності. 2. Принципи та функції менеджменту. 3. Рівні та види менеджменту. 4. Організаційна структура управління підприємством: поняття та типи. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та види маркетингу. 2. Комплекс, функції і тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару. 3. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності.
6.	Тема 13. Механізм створення власної справи Тема 14. Планування підприємницької діяльності	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи створення власної справи. 2. Початковий капітал та джерела його формування. 3. Найменування та торгівельна марка. 4. Засновницькі документи та їх підготовка. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність планування підприємницької діяльності. 2. Принципи та методи планування. 3. Об'єкти планування на підприємстві. 4. Фактори, що впливають на вибір форми планування. 5. Система планових нормативів та показників.
7.	Тема 15. Фінансування підприємницької діяльності Тема 16. Оподаткування підприємницької діяльності Тема 17. Підприємницький ризик та управління ним	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення. 2. Джерела фінансування підприємницької діяльності.

		<p>3. Державне фінансування та самофінансування підприємництва.</p> <p>4. Банківське кредитування підприємницької діяльності.</p> <p>5. Комерційне кредитування підприємницької діяльності.</p> <p>Частина 2.</p> <p>1. Сутність податків, їх функції та елементи. Податкова система України.</p> <p>2. Класифікація та види податків в Україні.</p> <p>3. Спрощена система оподаткування підприємницької діяльності.</p> <p>Частина 3.</p> <p>1. Сутність ризику як економічної категорії.</p> <p>2. Фактори виникнення ризику та його функції.</p> <p>3. Класифікація ризиків.</p> <p>4. Методи оцінювання підприємницьких ризиків.</p> <p>5. Методи управління та зменшення ризиків.</p>
8.	<p>Тема 18. Державне регулювання підприємницької діяльності</p> <p>Тема 19. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві</p> <p>Тема 20. Етика і культура підприємницької діяльності</p>	<p>Частина 1.</p> <p>1. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва.</p> <p>2. Засоби державного регулювання підприємництва.</p> <p>3. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні.</p> <p>Частина 2.</p> <p>1. Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби.</p> <p>2. Типи конкурентних ринків.</p> <p>3. Складові конкурентного середовища.</p> <p>4. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства.</p> <p>Частина 3.</p> <p>1. Етика та етикет.</p> <p>2. Сутність та зміст етики ділових стосунків.</p> <p>3. Види ділових прийомів, їх організація та проведення.</p> <p>4. Формальні й неформальні ділові прийоми.</p> <p>5. Сервіровка столу.</p> <p>6. Подарунки, сувеніри, квіти у ділових відношеннях.</p>

7.3. СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

№п п	Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
	<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові засади здійснення підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності та їх</i>	

<i>характеристика</i>		
1.	<p>Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва</p> <p>Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні</p>	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку підприємництва. 2. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві. 3. Теорії та концепції підприємництва. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі. 2. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. 3. Державна реєстрація підприємницької діяльності. 4. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування.
2.	<p>Тема 3. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності</p> <p>Тема 4. Виробнича підприємницька діяльність</p>	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. 2. Види та об'єднання підприємств, їх характеристика. 3. Господарські товариства. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змістова характеристика виробничого підприємництва. 2. Виробничий процес та виробничий цикл підприємства. 3. Інноваційне підприємництво.
3.	<p>Тема 5. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва</p> <p>Тема 6. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг</p>	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та принципи торговельного підприємництва та посередництва. 2. Методи та критерії вибору видів підприємницької діяльності в сфері торгівлі. 3. Специфіка підприємництва щодо здійснення торгівлі окремими товарами. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика підприємництва у сфері надання кредитно-фінансових послуг. 2. Діяльність банків як основних фінансових посередників. 3. Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ.
4.	Тема 7. Підприємництво у сфері страхування	Частина 1.

	Тема 8. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та передумови здійснення підприємництва в сфері страхування. 2. Організаційно-правові форми суб'єктів підприємництва в сфері страхування. 3. Особливості створення суб'єктів підприємницької діяльності в сфері страхування. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та види консалтингових послуг. 2. Суб'єкти підприємництва у сфері надання консалтингових послуг. 3. Організація підприємницької діяльності у сфері консалтингу.
5.	Тема 9. Мале підприємництво в Україні Тема 10. Міжнародне підприємництво	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність малого підприємництва. 2. Функції та особливості малого підприємництва. 3. Розвиток малого підприємництва в Україні. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та характеристика міжнародного підприємництва. 2. Розвиток та форми міжнародної підприємницької діяльності. 3. Глобалізація міжнародного бізнесу.
<i>Змістовий модуль 2. Управління та регулювання підприємницької діяльності</i>		
6.	Тема 11. Менеджмент в підприємницькій діяльності Тема 12. Маркетинг в підприємницькій діяльності	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та роль менеджменту у підприємницькій діяльності. 2. Принципи та функції менеджменту. 3. Рівні та види менеджменту. 4. Організаційна структура управління підприємством: поняття та типи. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та види маркетингу. 2. Комплекс, функції і тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару. 3. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності.
7.	Тема 13. Механізм створення власної справи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи створення власної справи. 2. Початковий капітал та джерела його формування. 3. Найменування та торгівельна марка.

		4. Засновницькі документи та їх підготовка.
8.	Тема 14. Планування підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність планування підприємницької діяльності. 2. Принципи та методи планування. 3. Об'єкти планування на підприємстві. 4. Фактори, що впливають на вибір форми планування. 5. Система планових нормативів та показників.
9.	Тема 15. Фінансування підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення. 2. Джерела фінансування підприємницької діяльності. 3. Державне фінансування та самофінансування підприємництва. 4. Банківське кредитування підприємницької діяльності. 5. Комерційне кредитування підприємницької діяльності.
10.	Тема 16. Оподаткування підприємницької діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність податків, їх функції та елементи. Податкова система України. 2. Класифікація та види податків в Україні. 3. Спрощена система оподаткування підприємницької діяльності.
11.	Тема 17. Підприємницький ризик та управління ним	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ризику як економічної категорії. 2. Фактори виникнення ризику та його функції. 3. Класифікація ризиків. 4. Методи оцінювання підприємницьких ризиків. 5. Методи управління та зменшення ризиків.
12.	<p>Тема 18. Державне регулювання підприємницької діяльності</p> <p>Тема 19. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві</p> <p>Тема 20. Етика і культура підприємницької діяльності</p>	<p>Частина 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва. 2. Засоби державного регулювання підприємництва. 3. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. <p>Частина 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби. 2. Типи конкурентних ринків. 3. Складові конкурентного середовища. 4. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства. <p>Частина 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етика та етикет. 2. Сутність та зміст етики ділових стосунків.

		<p>3. Види ділових прийомів, їх організація та проведення.</p> <p>4. Формальні й неформальні ділові прийоми.</p> <p>5. Сервіровка столу.</p> <p>6. Подарунки, сувеніри, квіти у ділових відношеннях.</p>
--	--	--

7.4. СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	Власність як економічна основа підприємництва. Визначення поняття «власність». Складові власності: володіння, розпорядження, користування. Внутрішнє підприємництво та підприємницьке управління як вирішальні фактори конкурентоспроможності. Причини виникнення концепції «внутрішнього підприємництва». Характеристика та особливості підприємницького управління.
Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	Види підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню. Завдання ліцензування підприємницької діяльності. Принципи ліцензування. Порядок отримання ліцензії. Структура ліцензійної справи. Ліцензійні та акредитаційні комісії. Причини відмови видачі ліцензії. Органи державної влади, що видають ліцензії: Національний банк України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України.
Тема 3. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності	Об'єднання підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, холдинги, промислово-фінансові групи.
Тема 4. Виробнича підприємницька діяльність	Інновації: сутність, види, значення. Інноваційна виробнича діяльність.
Тема 5. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва	Види посередників та їх характеристика: брокери, комісіонери, консигнатори, дилери, дистриб'ютори, аукціоністи, мерчендайзери.
Тема 6. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг	Банківська система України. Функції Національного банку України. Діяльність комерційних банків в Україні.
Тема 7. Підприємництво у сфері страхування	Пенсійне страхування в Україні. Недержавне пенсійне страхування. Пенсійна реформа в Україні.
Тема 8. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг	Освітні послуги як вид консалтингових послуг. Підприємництво у сфері освітніх послуг. Види освітніх послуг. Якість освітніх послуг.
Тема 9. Мале підприємництво в Україні	Сутність малого підприємництва. Функції та особливості малого підприємництва. Розвиток малого підприємництва в Україні.

Тема 10. Міжнародне підприємництво	Транснаціональні компанії (ТНК). Світова організація торгівлі (СОТ). Інші міжнародні організації.
Тема 11. Менеджмент в підприємницькій діяльності	Поняття та роль менеджменту у підприємницькій діяльності. Принципи та функції менеджменту. Рівні та види менеджменту. Організаційна структура управління підприємством: поняття та типи.
Тема 12. Маркетинг в підприємницькій діяльності	Етапи маркетингового дослідження для різних видів підприємницької діяльності. Правила розроблення анкет для опитування споживачів. Методи маркетингових спостережень.
Тема 13. Механізм створення власної справи	Пакет документів для створення різних організаційно-правових форм підприємництва. Підходи до розробки найменування підприємства.
Тема 14. Планування підприємницької діяльності	Сутність планування підприємницької діяльності. Принципи та методи планування. Об'єкти планування на підприємстві. Фактори, що впливають на вибір форми планування. Система планових нормативів та показників.
Тема 15. Фінансування підприємницької діяльності	Порівняльна характеристика різних джерел фінансування підприємницької діяльності. Види інвестицій. Типовий договір кредитування. Іноземні інвестиції в Україні.
Тема 16. Оподаткування підприємницької діяльності	Поняття податкового навантаження. Оптимізація податкового навантаження. Закордонний досвід оподаткування підприємницької діяльності.
Тема 17. Підприємницький ризик та управління ним	Особливості підприємницького ризику для різних видів підприємницької діяльності.
Тема 18. Державне регулювання підприємницької діяльності	Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності. Закордонний досвід державного регулювання підприємницької діяльності.
Тема 19. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві	Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби. Типи конкурентних ринків. Складові конкурентного середовища. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства.
Тема 20. Етика і культура підприємницької діяльності	Соціальна відповідальність бізнесу. Характерні риси соціально-орієнтованих підприємств. Соціальне підприємництво.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки.</p>
--	---

	<p>Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>5 («відмінно») (90-100 балів) – Виставляється студенту, який систематично відвідував заняття і працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.</p> <p>4 («добре») (82-89 балів) – Виставляється студенту, який систематично відвідував заняття і працював протягом семестру, виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконував передбачені програмою завдання, засвоїв основну та додаткову літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.</p> <p>4 («добре») (74-81 балів) – Виставляється студенту, який відвідував заняття і працював протягом семестру, виявив достатні знання навчально-програмного матеріалу, повністю виконував передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни.</p> <p>3 («задовільно») (64-73 балів) – Виставляється студенту, який частково відвідував заняття протягом семестру, виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в достатньому обсязі, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, але допускає окремі помилки, при цьому володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника.</p> <p>3 («задовільно») (60-63 балів) – Виставляється студенту, який перевалено не відвідував заняття протягом семестру, виявив посередні знання основного навчально-програмного матеріалу, при виконанні завдань, передбачених програмою, допускає помилки, але без втручання науково-педагогічного працівника не в змозі їх подолати.</p> <p>2 («незадовільно») (1-34 балів) – Виставляється студенту, який переважно не відвідував заняття протягом семестру, не виявив загальних знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не в змозі їх виправити самостійно та з допомогою науково-</p>

	педагогічного працівника, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств : навч. посібник [для самост. вивч. дисципліни]. 3-тє вид., виправл. і доп. – К. : Знання-Прес, 2009. 299 с. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/101669-12-osnovi-organzats-fnansv-pdprimstv.html>.
2. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні / Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – Київ, 2014. – 40 с.
3. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання : Навчальний посібник/ Балджи М.Д. – Харків: Промарт, 2015. – 300 с.
4. Балджи М.Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчальний посібник / Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусєв О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 670 с.
5. Бердар М. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
6. Біржова діяльність: навчальний посібник / В. І. Крамаренко, Б. І. Холод, Ю. Н. Воробйов та ін. ; за ред. В. І. Крамаренко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 264 с.
7. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. – К.: Ніка – Центр, 2008. – 656 с.
8. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник / І.М. Бойчик – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
9. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 350 с. – 350 с.
10. Васильєва В. В. Фінансовий ринок : навч. посібник / В. В. Васильєва, О. Р. Васильченко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 368 с.
11. Васильєва Т.А. Банківське фінансування інноваційної діяльності: Монографія. – Суми: Ділові перспективи, 2006.– 60 с.
12. Верба В.А. Консалтингова підтримка розвитку українських підприємств / В.А. Верба // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – Т. 2. – С. 55 – 59 с.
13. Виноградська А. М. Основи підприємництва : навч. посібник / А. М. Виноградська. 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Кондор, 2008. – 544 с.
14. Вишневська О.А. Підприємницький ризик в управлінні конкурентоспроможністю підприємства / Вишневська О.А. // Економіка і суспільство. – 2016. – Випуск №7. – С. 232-237.
15. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с.
16. Гах Й. М. Етика ділового спілкування: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с.
17. Герасимчук А. А., Тимошенко О. І. Етика та етикет. – К.: ЄУ. – 2006. – 350 с.
18. Гілл Н. Думай і багатій / Наполеон Гілл ; пер. з англ. М. Сахно. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017. – 256 с.
19. Говорушко Т.А. Підходи до визначення принципів та методів планування діяльності підприємства / Т.А. Говорушко, Л.О. Приходько. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vuzlib.com.ua/articles/book/29551-P%D1%96dkhodi_do_viznjachennja_pri/1.html.
20. Гой І. В. Підприємництво [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. В. Гой, Т. П. Смелянська – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 368 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/ekonomika/pidpriyemnitstvo_-_goy_iv/.
21. Горелов Д.О. Організація виробництва: конспект лекцій. – Х.: ХНАДУ, 2012. – 544 с.
22. Господарський кодекс України / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/paran78#n78>.

23. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності. 3-тє видання перероблене та доповнене: Підручник / О.П. Гребельник – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
24. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва: стат. зб. / за ред. М. С. Кузнєцової. Київ: Державна служба статистики України, 2016. - 514 с.
25. Донець Л. І., Шепеленко О. В., Баранцева С. М., Сергєєва О. В., Веремейчик О. Ф. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Навч. посіб. / За заг. ред. Донець Л. І. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.
26. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 312 с.
27. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
28. Дорожня карта розвитку підприємництва в Україні: 2015 – 2016 роки. – К.: Центр громадської експертизи, Центр міжнародного приватного підприємництва, 2014. – 20 с. – Бібліографія: с. 2.
29. Дубина М. Економічна сутність та види фінансових послуг [Текст] / М. Дубина // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 3. – С. 124-135.
30. Європейська хартія для малого бізнесу Європи. Офіційний переклад – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_860
31. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
32. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8.07.2010 р. № 2464-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
33. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
34. Закон України «Про рекламу»: станом на 06 січня 2018 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ: Відомості Верховної Ради України. 1996. – №39 – ст. 181.
35. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
36. Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність». // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1991. - № 29.
37. Закон України Про ліцензування видів господарської діяльності (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 23, ст.158) / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19/pagan4#n4>.
38. Закон України Про ціни і ціноутворення (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 19-20, ст.190) / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
39. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник / [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.]; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
40. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування. – К., 2000. – 266 с
41. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: Навч. посібник. –2-е вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
42. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. – 397 с.
43. Кадуріна Л.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник./ Л.О. Кадуріна. –К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. –288 с.
44. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади : навчальний посібник. / О. Коваленко. – Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 400 с.
45. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.

46. Конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів спеціальності 8.030.508.01 «Фінанси і кредит» для всіх форм навчання / Павлов В.І., Павлов К.В., Сverdлюк І.В. – Рівне: НУВГП, 2014. – 102 с.
47. Конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент». – ПВНЗ «Європейський університет», кафедра менеджменту, 2015. – Режим доступу <http://sdamzavas.net/1-13993.html>.
48. Краснокутська Н. С. Підприємницький потенціал як фактор розвитку торговельних підприємств: монографія / Н. С. Краснокутська, І. Г. Бубенець, О. Є Чатченко. – Х : «Лідер», 2015. – 175 с.
49. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: Навч. посібник. – Суми: ВДТ «Університетська книга», 2002. – 288 с.
50. Лігоненко Л. О. Підприємництво і бізнес-культура: підручник / Л. О. Лігоненко, Г. Л. Піратовський, І. В. Молоштан та ін.; за заг. ред. Л. О. Лігоненко. – К.: КНТЕУ, 2011. – 508 с.
51. Малий бізнес: зарубіжний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.remzavod.biz/e9.html>.
52. Мелень О.В. Абрамова О.В. Мале підприємництво в Україні: проблеми та можливість ефективного функціонування / Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Випуск 16. Частина 2. С. 61-63.
53. Мельник С.І. Формування і розвиток інноваційного підприємництва в Україні / С.І. Мельник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – Т. 1. – С. 32-38.
54. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495- (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
55. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг : навч. посібник / О. Б. Моргулець. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
56. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності: Посібник./ Мочерний С.В., Устенко О.А., Чеботар С.І. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.
57. Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва в Україні Затверджено ЗУ №2157-III від 21.12.2000. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>.
58. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : опорний конспект лекцій / укладачі: В. В. Сабадаш, О. В. Люльов, О. А. Лукаш. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 57 с.
59. Онисько С.М. Податкова система. Підручник / С.М. Онисько, І.М. Тофан, О.В. Грицина О.В. – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 315 с.
60. Осовська Г. В. Основи менеджменту: підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.
61. Охріменко В.М. Конспект лекцій з дисципліни «Планування і контроль на підприємстві» / В.М. Охріменко, Ю.Ю. Леонт'єва; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 165 с.
62. Палеха Ю. І. Ділова етика: Навчально-методичний посібник. – К.: ЄУФІМБ, 2000. – 250 с.
63. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: Навч. Посібник. – К.: Кондор, 2008. – 356 с.
64. Петрук О.М. Банківська справа: Курс лекцій / О.М. Петрук, С.З. Мошенський, О.С. Новак. – Житомир: ЖДТУ, 2003. – 456 с.
65. Податкова система: Навчальний посібник / за заг. ред. Андрущенко В.Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
66. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2756-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
67. Подольська, В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О.В. Яріш. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 488 с.
68. Поліщук Г. О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід // Актуальні проблеми державного управління. 1(51)/2017. – С.1-9. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-1/doc/6/03.pdf>.
69. Посохов І. М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник / І. М. Посохов. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – 220 с.
70. Приступа Л.А. Стратегічне управління фінансовим капіталом страховика / Л.А. Приступа // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – №3. – Т.3. – С. 205-208.

71. Проблеми державного регулювання діяльності малих підприємств: Наук.-метод. посіб. / Т.В. Березяно, О.В. Ваганова, Р.В. Руднік;/ За ред. Березяно Т.В. – К.: ІПДО НУХТ, 2012. – 120 с.
72. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Соляр В. В., Маслов С. І. Основи банківської справи: Навчальний посібник. – : К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 410 с.
73. Сідельникова Л.П. Податкова система: Навчальний посібник / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. – Київ: Ліра-К, 2012. – 576 с.
74. Сімків Л.Є. Побігун С.А. Тенденції розвитку малого підприємництва в Україні в умовах диспропорційності економічного зростання // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. Випуск 3. – С. 560-564.
75. Сокиринська І. Г.,Ю Журавльова Т.О., Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навчальний посібник./ І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г.Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 430 с.
76. Сохацька О. М. Біржова справа : підручник / О. М. Сохацька. – 2-е вид., змін. й доп. – Тернопіль : Карт-бланш, К. : Кондор, 2008. – 632 с.
77. Статінова Н. П., Радченко С. Г. Етика бізнесу: Навч. посібник. – К.: КНТЕУ, 2001. – 280 с.
78. Стоян Т. А. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 232 с.
79. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 р. № 504-р / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80#n8>.
80. Сугорміна В. М. Фінансовий ринок : навч.-метод. посіб. / В. М. Сугорміна, Н. В. Дегтярьова. – 2-е вид. – К. : КНЕУ, 2008. – 176 с. 94.
81. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб./ Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб, 3-є вид. – К. Каравела, 2008. – 352 с.
82. Торговельне підприємництво: монографія / за наук. ред. С. В. Князя. – Л.: Львівська Політехніка, 2015. – 724 с.
83. Унінець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг. Теорія і практика. Вид. 2-ге, доп. і перероб: Навчальний посібник/В.П. Унінець-Ходаківська, О.І. Костюкевич, О.А. Лятамбор – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
84. Ушакова Н. Г. Внутрішня торгівля України: теоретикофункціональний аналіз: монографія / Н. Г. Ушакова, Н. Л. Савицька. – Х.: ХДУХТ, 2010. – 321 с.
85. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.
86. Холодна Ю.Є. Банківська система [Текст]: навч. посіб. / Холодна Ю.Є., Рац О.М. ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 314 с.
87. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
88. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005. – 442 с.
89. Чеботар С.І. Маркетинг: Навчальний посібник / С.І. Чеботар, Я.С. Ларіна, О.П. Луцій. – Київ: Наш час, 2007. – 504 с.
90. Щєбликіна І. О. Основи менеджменту : навч. посібник / І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова. – Мелітополь : ВБ «ММД», 2015. – 479 с.